

Toimintakyky-
tiedon tulevaisuus
Suomessa - ICF,
teknologia ja
vaikuttavuus
kuntoutuksen
ytimessä

Heidi Anttila, FT ft
Kuntoutuksen
tutkimusseminaari
19.3.2026

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos
19.3.2026

“Kuntoutuksen tutkimuksen pullonkaula ei ole interventiot – vaan tieto

Vaikuttavuus =
toimintakyvyn
muutos

Mutta tieto ei ole
yhteismitallista →
ei vertailua, ei
kumuloituvaa
tutkimusta

Miksi toimintakykytieto on nyt kriittinen?

- “Human Functioning Revolution”
- Toimintakyky uutena mittaustasona
- Paine päätöksenteosta tutkimukseen

Toimintakyky on seuraava kansallinen mittaustaso sairastavuuden ja kuolleisuuden rinnalle.

[Bickenbach ym \(2023\)](#) *The human functioning revolution*

Nykyinen ongelma: toimintakykytiedon elinkaari katkeaa

Palveluissa syntyy paljon tietoa:

ammattilaisen arvio

potilaan kertomus

mittarit

Mutta usein tieto jää:

vapaaseen tekstiin

paikallisiin järjestelmiin

ilman analysoitavaa rakennetta

Seuraukset:

tieto ei skaalaudu

tieto ei tue johtamista

vaikuttavuus jää näkymättä

Hyvä uutinen: Infrastruktuuri on rakentumassa

- ICF on käytössä
- Sote-yhteiset toimintakykytiedon tietorakenteet ([merkintä](#) ja [arvio](#) Termetassa) & [kirjaamisopas](#)
- Kanta-toteutus sosiaalihuollossa, ja terveydenhuollossa (FHIR)
- Mittareiden rakenteistaminen (FHIR)
- Hyvinvointialueiden käyttöönotot

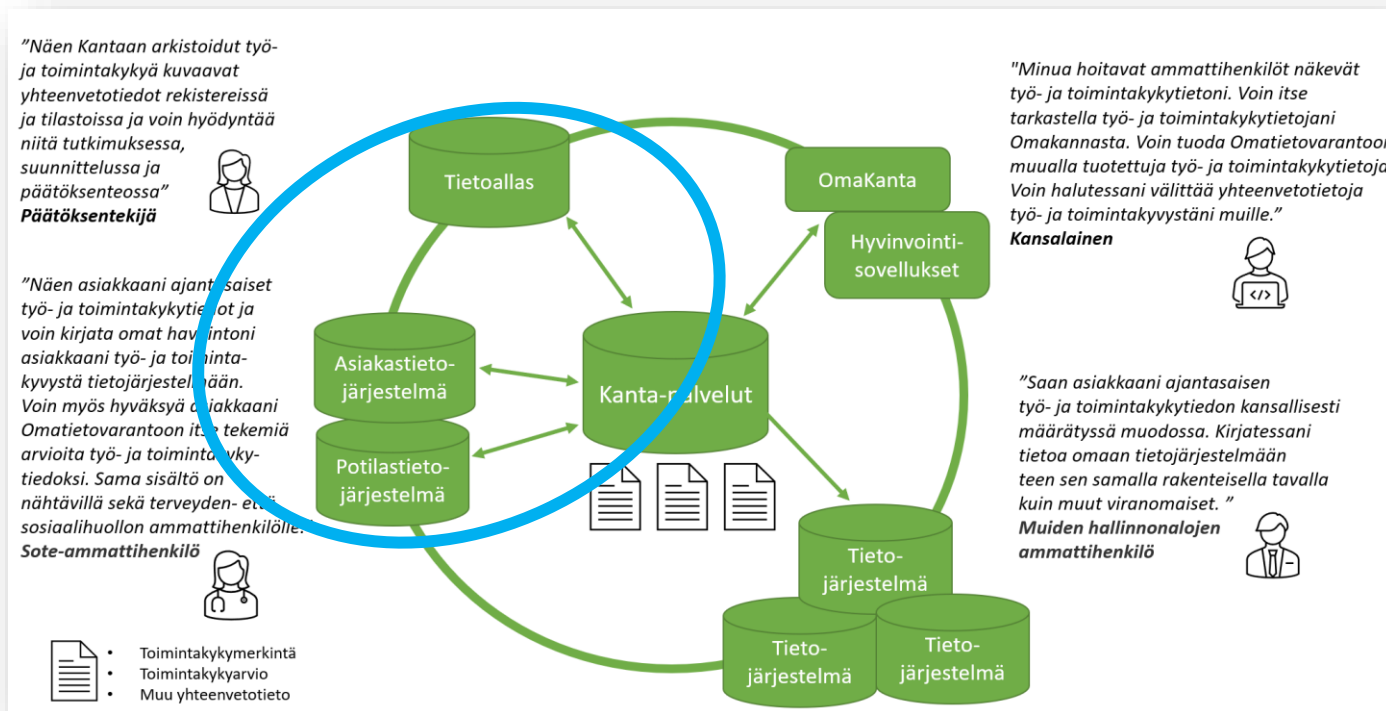

19.3.2026

Puuttuva pala
ei ole enää
infrastruktuuri
– vaan tiedon
tuotanto
arjessa.

Mahdollisimman yhtenäinen työ- ja toimintakykytieto on kattavasti ja ajantasaisesti ammattihenkilöiden ja kansalaisten käytössä ja hyödynnettävissä toisiokäytössä

- Toimintakykymerkintä ja arvio toteuttavat 1 vaiheen Työ- ja toimintakykytiedon konseptissa esitetystä toimintakykytiedon tiedohallinnan tavoitetilasta

Teknologinen murros (AI) muuttaa toimintakykytiedon tuotantoa

Perinteinen malli:

- manuaalinen kirjaaminen
- mittarit erillään
- tieto vaikeasti hyödynnettävää

Uusi mahdollisuus: AI + ICF

Prosessi:

1. puhe tai teksti
2. AI ehdottaa ICF-koodausta
3. ammattilainen vahvistaa
4. tieto tallentuu rakenteisesti järjestelmään

Esimerkki: yhdestä asiakaskohtaamisesta tutkimusdataksi

- Tilanne (kuntoutus): Asiakas: alaselkäkipu, tavoite: työkyvyn palautuminen

Mitä tämä mahdollistaa tutkimukselle?

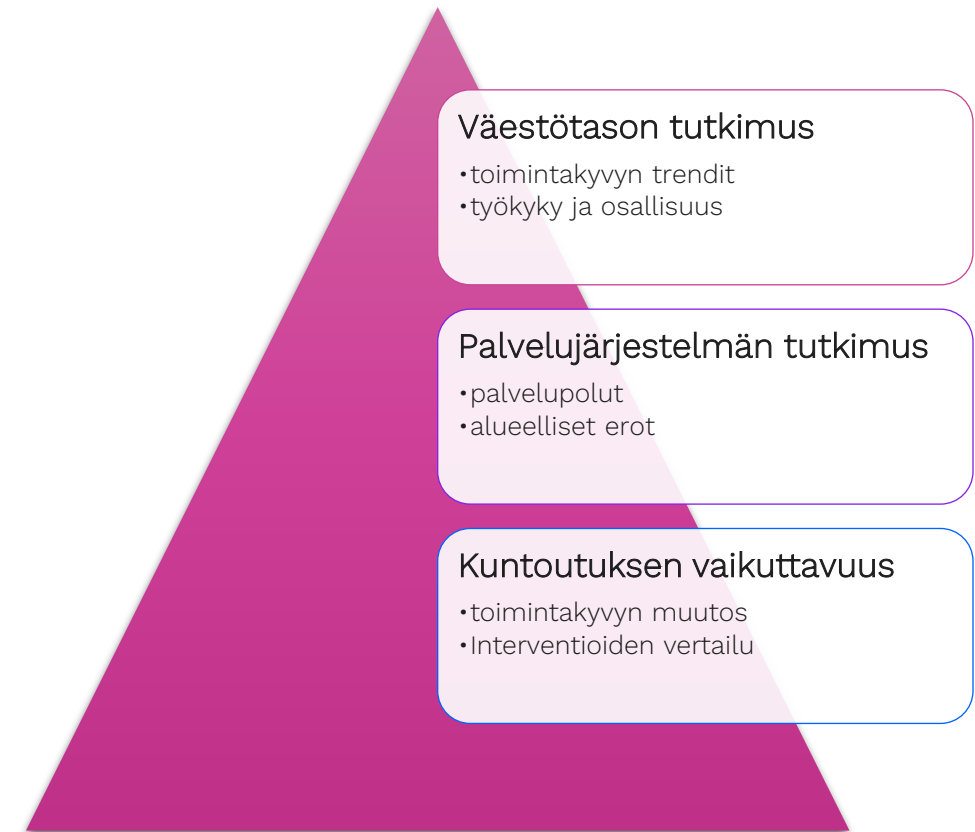
Tutkimusagenda:

- Miten ICF + PROM yhdistetään validiksi mittariksi?
- Miten AI-koodauksen luotettavuus validoidaan?
- Miten mallinnetaan toimintakyvyn muutos pitkittäisesti?
- Miten erotetaan intervention vaikutus kontekstista?

19.3.2026

Uusi tutkimusinfrastruktuuri kuntoutukselle

Kun toimintakykytieto syntyy, syntyy hyöty

Yksilötaso (asiakas/potilas)
Palvelutarpeen arvio
Tavoitteet ja seuranta
Hoidon ja kuntoutuksen kohdentaminen

Hyvinvointialue (tietojohdaminen)
Palvelupolkujen toimivuus
Vaikuttavuuden seuranta
Resurssien kohdentaminen

Kansallinen taso (THL / STM)
Väestön toimintakyky ja trendit
Alueellinen vertailu ja yhdenvertaisuus
Palvelurakenteen ja rahoituksen ohjaus

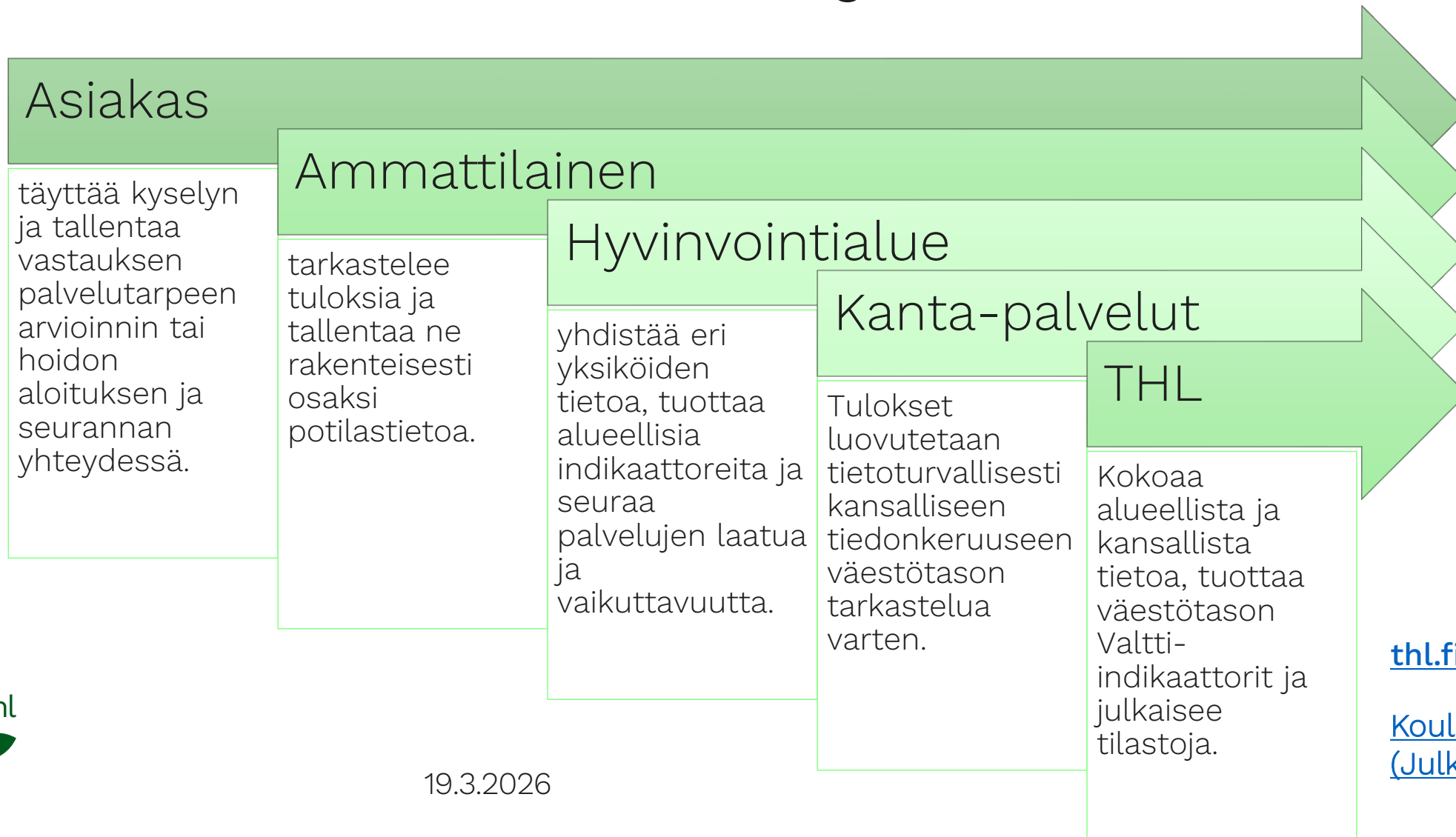
Tutkimus
Uusi tutkimusdata
Mahdollisuus kausaalianalyysiin
Rekisteripohjainen vaikuttavuustutkimus

Sama tieto
skaalaa

Yhteismitallinen toimintakykytieto mahdollistaa ohjauksen, vertailun johtamisen ja tutkimisen.

Kansallinen vointimittari: asiakkaan tuottama tieto toisiokäyttöön

19.3.2026

thl.fi/genprom

[Koulutusmateriaalit \(Julkari\)](#)

Toimintakykytiedon mittaamisen keskeiset tutkimuskysymykset

- Toimintakyvyn mittaamisessa yhdistyy ICF-viitekehys, mittarit ja kliininen arviointi.

ICF ja mittarit

miten mittarit linkittyvät ICF-rakenteeseen

mitä ICF-alueita mittarit todella mittaavat

mittareiden yhteismitallisuus eri palveluissa

Mittareiden validiteetti

kliinisesti merkittävä muutos

mittareiden soveltuvuus eri väestöryhmissä

Tietorakenteet ja analytiikka

miten ICF-dataa aggregoidaan

mittareiden yhdistäminen ICF-dataan ja muihin aineistoihin

Toimintakykytieto osana kansainvälistä kehitystä

WHO

- ICD+ICF+ICHI luokitukset (FHIR)
- “Human Functioning Revolution” – toimintakyky uutena väestön hyvinvoinnin mittaustasona

Euroopan terveystietoalue (EHDS)

- terveystiedon toisiokäytön mahdollistaminen tutkimukselle
- kansallisten tietojärjestelmien yhteentoimivuus Euroopassa

Pohjoismainen yhteistyö

- tulkinnat ja soveltaminen

Suomen mahdollisuus

- kansallinen tietoinfrastruktuuri (Kanta/FHIR)
- Voi käytännössä yhdistää Kanta + ICF+EHDS

ICF, ICD-11, ICHI – WHO:n kolmea luokitusta käytetään yhdessä

- Yhdessä ne muodostavat kokonaisuuden:

diagnoosi → toimintakyky → toimenpiteet → vaikuttavuus

19.3.2026

ICD-11 –
sairaudet ja
taudit
ICF –
toimintakyky
ICHI –
toimenpiteet

ICD-11 & ICF

- ICD ja ICF -koodaustyökalut ja monikieliset selaimet
- [ICF 2026/01](#) suomenkielinen esijulkaisu-> THL kerää palautetta käännöksestä
- Tavoite: ICD-11 + ICF julkaistaan yhdessä ja otetaan käyttöön WHO:n ylläpitoalustalla

19.3.2026

Mitä uutta ICF:ssä?

Lisätty termejä haun parantamiseksi

1. Otsikoille synonyymejä
2. Hakemistokäsitteitä (suppeampia)
3. b-koodeille Liittyvät vajavuudet

Suomenkieliseen käännökseen

1. kuvauksia tarkistettu
2. otsikoita muutettu tekemistä kuvaaviksi

ICHI – toimenpiteet

WHO:n tavoite hyväksyä ICHI
2027

- toimenpiteiden yhtenäiseen luokitteluun ja vertailuun
 - [Koodausopas](#) valmis
 - Pohjoismaisten toimenpideluokitusten (NCSP+) määppäys ICHI:iin

19.3.2026

”**Interventio on toimenpide**, joka tehdään henkilölle, henkilön kanssa tai henkilön puolesta – tai väestölle – ja jonka tarkoituksena on arvioida, parantaa, ylläpitää, edistää tai muokata terveyttä, toimintakykyä tai terveydentilaa.”

- sisältää kattavan joukon interventioita, joita kutsutaan *runkokoodiksi* (stem codes).

- **Kohde (Target)** – se toiminnan kohde, johon toimenpide kohdistuu
- **Toiminto (Action)** – se teko tai toimenpide, jonka toimija kohteelle tekee
- **Tapa (Means)** – ne prosessit ja menetelmät, joilla toimenpide toteutetaan

Esimerkki

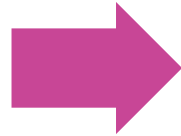
VEB.PH.ZZ Training to influence physical activity behaviours

[ICHI – The new interventions classification for every health system \(WHO\)](#)

Kolme askelta kohti kansallista, rakenteista ja WHO-yhteensopivaa tietoa

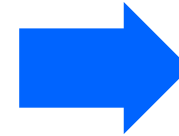
Nykytila (2024–2026)

- Luokitustyö, tutkimus, AI-pilotit ja kansalliset rakenteet luovat perustaa

Välitavoite (2027 -2028)

- syntyy kansallinen ICF annotointikehys
- AI auttaa – ammattilainen vahvistaa
- Yhtenäinen ICD+ICF tulkinta

Pitkän aikavälin tavoite (2029–2040)

- Rakenteinen tieto osaksi soten päätöksentekoa
- ICD-11 diagnoosit + ICF toimintakyky + ICHI toimenpiteet

Toimintakykytiedon tiekartta 2026–2035

Eteneminen toimijoittain. Katkoviivalla merkityt laatikot = linjattava / päätettävä kokonaisuus.

Kriittinen tavoite: yhteismitallinen tieto alkaa kertyä, kun rakenteet + toteutukset + siirtoputki ovat tuotannossa			
	2026	2027	2028–2035
THL	<ul style="list-style-type: none"> Kirjaamisopas: Toimintakyky Rakenteet Termetassa (merkintä + arvio). Mittarin rakenne puuttuu <div style="border: 1px dashed red; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p style="text-align: center; color: red; margin: 0;">LINJAUS:</p> <ul style="list-style-type: none"> Toteutettavat mittarit: päätökset mittareista & Toimiameta-toteutus (FHIR) Vapaa teksti → rakenne: Kansallinen AI-annotointikehys </div>	<ul style="list-style-type: none"> ICF-tulkinta suhteessa ICD-11:een ja toimenpideluokitukseen Indikaattori-aihioiden suunnittelu (EQ-5D-5L) <div style="border: 1px dashed red; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p style="text-align: center; color: red; margin: 0;">LINJAUS:</p> <ul style="list-style-type: none"> Indikaattorit laaditaan datan perusteella </div>	<ul style="list-style-type: none"> Käyttöönottojen seuranta & laadun varmistus EQ-5D-5L kansallinen raportointi hytesote-tietomallissa, mukaan ydintietoihin ja Valtti-mittaristoon <div style="border: 1px dashed red; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p style="text-align: center; color: red; margin: 0;">LINJAUS:</p> <ul style="list-style-type: none"> SOTE-yhteinen Kanta-kehitys </div>
Hyvinvointialueet	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaalihuollon Kanta-liittyminen käynnissä 09/2026 mennessä, kirjaamiskoulutukset EQ-5D-5L toteutus asiointipalveluihin / mittarisovelluksiin terveydenhuollossa <div style="border: 1px dashed red; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p style="text-align: center; color: red; margin: 0;">LINJAUS:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vapaa teksti rakenteiseksi (AI auttaa) – toteutuslinjaus (laajuus/ajotus) </div>	<ul style="list-style-type: none"> Terveydenhuollon Kanta-käyttöönnotot alkaa → tieto siirtyy PTJ/asiointipalvelusta Kantaan Kirjaamisohjeet & -koulutukset <div style="border: 1px dashed red; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p style="text-align: center; color: red; margin: 0;">LINJAUS:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kanta-käyttöönnotot terveydenhuollossa (ajotus/velvoittavuus) </div>	<ul style="list-style-type: none"> Toimintakykytieto alueelliseen tiedolla johtamiseen Potilaan voinnin seuranta MDR-sertifioituissa järjestelmissä <div style="border: 1px dashed red; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p style="text-align: center; color: red; margin: 0;">LINJAUS:</p> <ul style="list-style-type: none"> Omakannan käyttöönnotot sosiaali- ja terveydenhuollossa (laajuus/ajotus), mahdollinen 03/2029 alkaen </div>
Kela	<div style="border: 1px dashed red; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p style="text-align: center; color: red; margin: 0;">LINJAUS:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kanta-kehitys (FHIR): terveydenhuolto EQ-5D-5L (FHIR-toteutus) </div>	<ul style="list-style-type: none"> Omakanta-kehitys, jotta asiakas voi vastata PROM:hin <div style="border: 1px dashed red; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p style="text-align: center; color: red; margin: 0;">LINJAUS:</p> <ul style="list-style-type: none"> Omakanta-kehitys: myös asiakkaan narratiiviset toimintakykytiedot & muut tiedot (EHDS) </div>	<p>Kanta mahdollistaa pitkäaikaisäilytyksen ja valtakunnallisen saatavuuden alueille.</p> <p>Sama tieto myös toisiokäyttöön THL:lle ja tutkimukseen sekä Euroopan terveystietoalueelle (EHDS)</p>

Mitä tarvitaan nyt?

Yhteinen tehtävä

- tehdä toimintakykytiedosta tutkimuskelpoista
- rakentaa vaikuttavuus näkyväksi
- yhdistää tutkimus ja käytäntö

“Rakenteet, mittarit, luokitukset ja tekoäly muodostavat toimintakykytiedon seuraavan kehitysloikan.

Päätökset tehdään nyt – vaikutukset kantavat pitkälle tulevaisuuteen.”

Kysymykset ja kommentit

“Miten te näette – mikä on tutkijoiden ja kouluttajien keskeinen rooli tässä kehityksessä?”

19.3.2026

Kiitos

– jatketaan yhdessä toimintakykytiedon kehittämistä!

heidi.anttila@thl.fi

[linkedin.com/in/heanttila/](https://www.linkedin.com/in/heanttila/)

19.3.2026